

IZVEŠTAJ O “JUGOREMEDIJU”

Postupak privatizacije

Agencija za privatizaciju je 10. septembra 2002. godine na aukciji prodala akcije zrenjaninske fabrike lekova «Jugoremedija» iz državnog portfelja, ukupno 41,93%(zapisnik sa aukcije).

Prodaja 41,93% akcija «Jugoremedije» je jedini nama poznat slučaj u kojem je Agencija iskoristila zakonsko ovlašćenje da proda akcije na aukciji, zaobilazeći berzu. Agencija je pripremila aukcijsku dokumentaciju, izvršila nadmetanje i izabrala najpovoljnijeg ponuđača, firmu «Jaka 80» iz Radoviša, Makedonija, čiji je većinski vlasnik Jovica Stefanović – Nini. Međutim, pošto je reč o prodaji akcija, kupoprodajni ugovor i ugovor o investicionom ulaganju zaključeni su između Akcijskog fonda (ne Agencije, koja je obavila sve radnje prodaje), i kupca.

Akcijski fond i makedonska «Jaka 80» zaključili su nakon aukcije dva ugovora: o prodaji akcija i o investicionom ulaganju.

1. Ugovor o prodaji udela u iznosu od 41,93% zaključen je istog dana kad je održana aukcija. Kupac se potpisivanjem ugovora obavezao:

- Da plati kupoprodajnu cenu u roku od 5 dana od dana održavanja aukcije;
- Da u «Jugoremediju» investira 360.000.000,00 dinara u roku od 30 meseci od dana ispunjenosti uslova; ugovorom je predviđeno da investicije moraju biti «izvršene u gotovom novcu ili u drugim materijalnim sredstvima u vidu potpuno plaćene dokapitalizacije, da izvrši upis povećanja svog udela i da odobri učestvovanje svih drugih članova društva u skladu sa zakonom»;
- Da zbog obaveze investiranja obezbedi bezuslovnu bankarsku garanciju.

2. Ugovor o investicionom ulaganju zaključen je 2.10.2002 god. Ugovorom se bliže određuju način i rokovi investiranja i predviđa da se prilikom potpisivanja ovog ugovora kupac obavezuje da priloži bankarsku garanciju, kao sredstvo obezbeđenja izvršenja obaveze kupca(ugovor o investicionom ulaganju od 2.10.2002.).

Ko je kupac?

Kupac je firma «Jaka 80» iz Radoviša, Republika Makedonija.

Podaci iz trgovinskog registra:

Farmaceutska, kozmetička i dijetetska industrija, ad. «Jaka 80».

Vlasnici 2002:

- Obični akcionari + Jovica Stefanović – Nini 51,97%;
- PIO fond isplaćen od «Demeno trejda»;
- «Demeno trejd».
  - «Demeno trejd» iz Nikozije je registrovan za menadžament.
  - Ima 3 zaposlena;
  - Adresa nepoznata;
  - Osnivački kapital 1000 USD.

Iz bilansa «Jake 80» za 2001. vidi se da je dobit preduzeća 1,86 miliona EUR (izvod iz sudskog registra Trgovinskog suda u Štipu).

Kako je poštovan ugovor?

Iako posle kupovine najvećeg pojedinačnog paketa akcija «Jugoremedije» prilikom potpisivanja ugovora (ni prvog, ni drugog), nije položio bankarsku garanciju, pa nije ni nastupio dan ispunjenosti uslova, kupac »Jaka« od Akcijskog fonda dobija preduzeće na upravljanje, postavlja svoje posloводство i obezbeđenje. U početku, saradnja jednih i drugih akcionara je dobra, radnici-akcionari prihvataju prodaju akcija «Jaki» kao dobar poslovni potez, imaju poverenje i u organe Vlade i u novog suvlasnika.

Problemi nastaju kad «Jaka», kao vlasnik najvećeg pojedinačnog paketa akcija, počinje da narušava prava malih akcionara. Skupštine se zakazuju bez stvaranja uslova da i drugi, manjinski akcionari budu predstavljeni na Skupštini, uz pretnje posloводства akcionarima koji prikupljaju zastupničke izjave da će dobiti otkaze ako nastave da izjave prikupljaju. Najdrastičnije, međutim, «Jaka» krši prava malih akcionara kada umesto dokapitalizacije na koju se obavezala ugovorom, vrši konverziju duga u akcije. Iz dokumentacije o radu Skupštine u ovom periodu, pretnji akcionarima, promena u rukovodećem kadru, kad se umesto stručnosti i velikog iskustva u proizvodnji lekova favorizuje poslušnost rukovodstvu koje je postavio Jovica Stefanović, vidi se inače izražen sindrom u privatizovanim preduzećima, da onaj ko kupi najveći pojedinačni paket akcija faktički postaje jedini vlasnik. Ostali vlasnici-akcionari, koji su pri tom radnici, pretnjama, otkazima, prevarama bivaju obespravljani, vrlo nesigurni i za svoje akcije, i za svoje radno mesto. Posle prevara, šikaniranja i drastičnog ugrožavanja

prava akcionara, od izbacivanja iz fabrike do držanja u zatočeništvu pod privatnom vojskom drugog vlasnika u zgradi fabrike čiji su suvlasnici (iskusni farmaceuti su u poslednje vreme raspoređivani u baštovane i čistače kruga).

Iz izjave zamenice predsednika Skupštine, koja je farmaceut, vide se da je «Jaka», upravljajući «Jugoremedijom» preko posloводства koje je ona postavila, uoči sporne dokapitalizacije nepotrebno zaduživala «Jugoremediju» kod «Jake», nabavljajući velike količine sirovine za lek Viziren, koji ima jako slabu prođu na tržištu. Odluku o dokapitalizaciji konverzijom duga nije donela Skupština akcionara, što se vidi iz zapisnika sa Skupštine održane dana 4. februara i 20. maja 2002. godine, i što se utvrđuje i iz izjave zamenice predsednika Skupštine akcionara Emilije Mihailović date u istražnom postupku u Odeljenju kriminalističke policije u Zrenjaninu (zapisnik o saslušanju).

Činjenica da odluka o dokapitalizaciji konverzijom duga nije doneta na Skupštini akcionara, niti dozvoljena ugovorima potpisanim sa Akcijskim fondom, nije sprečila posloводство «Jugoremedije» da potpiše ugovor o konverziji duga sa «Jakom», i sprovede odluku o posebnoj emisiji akcija po osnovu konverzije duga u akcije – uslovno povećanje osnovnog kapitala. Na osnovu ove dokumentacije, Trgovinski sud u Zrenjaninu je upisao «Jaku 80» kao vlasnika 61,02% kapitala. Predstavnik malih akcionara Zdravko Deurić 2. juna 2004. godine podnosi Trgovinskom sudu u Zrenjaninu Inicijativu za pokretanje postupka za brisanje neosnovanog upisa u sudski registar po službenoj dužnosti. Deurić podnosi dokaze da navodna Skupština od 17. juna 2003. godine, na kojoj je doneta odluka o dokapitalizaciji, nije održana. Trgovinski sud u Zrenjaninu i Viši trgovinski sud u Beogradu odbacuju Deurićevu inicijativu zbog formalnih nedostataka, iako se inicijativom predlaže da sud po službenoj dužnosti briše upis dokapitalizacije iz sudskog registra. Umesto da malim akcionarima ostavi rok da otklone formalne nedostatke, sud odbacuje njihov predlog. Mali akcionari 28. juna 2004. podnose Vrhovnom sudu zahtev za reviziju postupka. Čeka se odluka vrhovnog suda.

Zbunjuju i podaci koje nakon izvršene dokapitalizacije u podnesku upućenom Akcijskom fondu i svim relevantnim državnim organima, iznosi ovlašćeni predstavnik AD «Jake 80», preduzeće «Smart invest» iz Beograda. Oni navode da dokapitalizacija nije mogla da bude izvršena krivicom Akcijskog fonda, jer «Jaka» kao manjinski akcionar nije mogao da donese odluku o dokapitalizaciji koja mora biti dvotrećinska, i tu okolnost navodi kao razlog ništavosti ugovora koji je potpisan. (podnesak ovlašćenog predstavnika)

Zaista, firma «Jaka 80» je tužila Akcijski fond za raskid ugovora o investiranju i poništenje klauzule o davanju bankarske garancije pred Trgovinskim sudom u Beogradu.

Akcijski fond

Potpisnik ugovora o prodaji i o investiranju, Akcijski fond od početka nema nikakvih primedbi na realizaciju ugovora, prihvata potpisivanje ugovora ne zahtevajući bankarsku garanciju, čime menja uslove prodaje iz aukcije i odredbe osnovnog ugovora. U postupku kontrole poštovanja ugovora Akcijski fond utvrđuje da je ugovor u potpunosti realizovan.

Kada kupac krši ugovor o obaveznoj dokapitalizaciji, kršeći pri tom i ugovor i Zakon o preduzećima, Akcijski fond ne preduzima ništa.

U ovom trenutku je prošlo 24 meseca od potpisivanja ugovora o prodaji akcija, što je rok u kojem je kupac bio obavezan da investira 180.000.000,00 dinara i da položi bankarsku garanciju za sledećih 180 miliona. Kupac još uvek nije položio bankarsku garanciju ni za prvu investiciju, niti je investirao u skladu sa ugovorom.

Na veoma uporne zahteve malih akcionara da se preduzmu mere nadzora i zaštite zbog kršenja ugovora, posle godinu dana reaguje Ministarstvo za privredu i u postupku nadzora nalaže Akcijskom fondu da pokrene postupke za raskid oba ugovora zaključena sa «Jakom 80» i preduzimanje i drugih mera za zaštitu imovine preduzeća (rešenje Ministarstva za privredu).

Nadzor nad privatizacijom «Jugoremedije» izvršio je i Odbor za privatizaciju Skupštine Srbije i prihvatio informaciju i obrazloženja predstavnika Ministarstva za privredu da je izvršen nadzor nad radom Akcijskog fonda i da mu je naloženo pokretanje postupaka za raskid ugovora.

Akcijski fond ni do danas nije podneo tužbu za raskid ugovora, s obrazloženjem da im Ministarstvo za privredu i Ministarstvo finansija nisu obezbedili sredstva za pokretanje postupka pred Spoljnotrgovinskom arbitražom pri Privrednoj komori.

Ugovorom o prodaji akcija ugovorena je nadležnost Spoljnotrgovinske arbitraže, ali sada ugovorne obaveze ne poštuju organi Vlade, odnosno Ministarstva. To jasno govori drugim učesnicima u postupku privatizacije da Vlada ne poštuje ugovore koje je potpisala, da se ugovori mogu kršiti bez posledica. Ovo je jedan od momenata koji utiči na moguću korupciju u postupku privatizacije. Vlada je odgovorna da ugovori budu zasnovani na zakonu i izraz saglasnosti volja, a ne pristupa (da se formalno prihvati mnogo obaveza koje se mogu izigrati da bi se jedna, očekivana, a ne izričito ugovorena ostvarila), ali je odgovorna i da se ugovori poštuju.

PREPORUKE VLADI

Savet za borbu protiv korupcije smatra da postupanja učesnika u privatizaciji «Jugoremedije» i na strani države i na strani kupca ukazuju na moguću korupciju. Predlažemo Vladi da potpuno preispita ovaj postupak privatizacije i utvrdi sve činjenice koje se pokazuju kao vrlo sporne, a posebno:

- Po izjavi akcionara i prema zapisniku o saslušanju zamenika predsednika Skupštine u istražnom postupku, koja se poziva na izjavu tadašnjeg direktora, preduzeće je pre privatizacije na zalihama imalo oko 11,5 miliona evra, a da to nije ušlo u bilans preduzeća;
- Činjenica da je kupac, ali i drugi učesnici u aukciji, nudio cenu više puta veću od početne, govori da aukcijska dokumentacija nije bila dobro pripremljena, odnosno ukazuje na mogućnost da su učesnici u aukciji došli do informacija koje se nisu nalazile u aukcijskoj dokumentaciji;
- U dopisima «Jake 80» se ističe da su sa Akcijskim fondom dogovorili da ne daju bankarsku garanciju. U spisima Akcijskog fonda postoji dopis «Jake» kojim traži da ne daje bankarsku garanciju, jer im je to skupo, ali se svakako obavezuju na investiciju u izjavi koja liči na puku verbalnu garanciju. Nema odgovora druge strane, ali je ugovor potpisan bez bankarske garancije. Na ovaj način, sve odredbe ugovora koje se odnose na ovlašćenja Akcijskog fonda da preduzme mere ukoliko kupac ne poštuje ugovor su neprimenljive, jer je Akcijski fond sam sebe lišio mogućnosti da deluje na poštovanje ugovora;
- Ni Akcijski fond ni Ministarstvo za privredu ne postupaju po rešenju donetom u postupku nadzora i po preporuci Skupštinskog odbora za privatizaciju. Smatramo da je Vlada dužna da pokrene postupke za utvrđivanje odgovornosti ministara u Vladi za povredu zakona i ugovora;
- Savet je, na osnovu predstavljanja akcionara, još prošle godine predao Upravi za sprečavanje pranja novca dokumentaciju koja upućuje na pranje novca, i do sada nismo dobili nikakav odgovor. Na određene činjenice vezane za pranje novca upozoravala nas je i Državna komisija za borbu protiv korupcije Republike Makedonije. Iste informacije su preneli i Upravi za sprečavanje pranja novca. Vlasnik firme je čovek koji je i u vreme kupovine bio na poternicama policije, između ostalog i zbog šverca lekova;
- Ko je ovlastio interventne jedinice iz Beograda, pod komandom generala Milivoja Mirkova, da se mešaju u sukob između dva vlasnika i da 19. avgusta posle ponoći privode na «informativne razgovore» čelnike Štrajkačkog odbora i Udruženja malih akcionara «Jugoremedije»? Umesto da

obezbeđuje red, a spor između vlasnika prepusti sudu, policija i žandarmerija, uz privatno obezbeđenje, stavila se na stranu jednog od vlasnika, «Jake 80». Proglasili su štrajk radnika-akcionara u krugu svoje fabrike javnim okupljanjem, koje su zatim zabranili, kršeći na taj način i Zakon o štrajku i vlasnička prava malih akcionara «Jugoremedije». Predlažemo Vladi da od Ministarstva unutrašnjih poslova zatraži izveštaj o ponašanju policije, žandarmerije i privatnog obezbeđenja 19. i 20. avgusta 2004. godine u «Jugoremediji» i da taj izveštaj dostavi javnosti.

Iz postupka privatizacije «Jugoremedije» se najdrastičnije može videti odsustvo zaštite malih akcionara u Srbiji. Njih Vlada, u nedostatku jasnog stava na kojim principima mora počivati proces privatizacije da bi bio zakonit i uspešan, u postupku koji je krajnje ugrožen neodgovornošću i korupcijom, žrtvuje, odnoseći se prema njima kao da uopšte nisu vlasnici akcija. Razvoj tržišne privrede koji ne daje jasne i za sve vlasnike privatne svojine iste garante zaštite, vodi u sukobe i radikalizaciju.

Predlažemo Vladi da insistiranjem na poštovanju zakona i valjano zaključenih ugovora pokaže jasno poštovanje principa zaštite privatne svojine svih vlasnika, da obezbedi da se promene svojine obavljaju na zakonit način i uz poštovanja ugovorenih obaveza. Poštovanje prava malih akcionara dokazuje poštovanje principa zaštite privatne svojine i principa legalnosti u promeni svojine. Pravno valjani ugovori i njihovo poštovanje bitni su deo javnog interesa do kojeg je stalo i vladi koja teži uspostavljanju pravno uređene države.

U Beogradu,

16. septembra 2004. godine

PREDSEDNIK

Verica Barać